

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	7
PREFACE TO THE READER	11
РОЗДІЛ I	
ОСМИСЛЕННЯ ПОДІЙ, ЩО ВІДБУЛИСЯ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ	15
1.1 Феномен війни в сучасній історико-правовій науці України	15
1.2 Початок російсько-української війни на Чернігівщині	26
РОЗДІЛ II	
ХРОНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ НЕСКОРЕНОСТІ ЧЕРНІГІВЩИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	45
2.1 Життя людей Чернігівщини до 24 лютого 2022 року	45
2.2 Хронологічний аналіз подій російсько-української війни на Чернігівщині ..	58
РОЗДІЛ III	
ЦІННІСТЬ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ БЛОКАДИ ТА ОКУПАЦІЇ	89
3.1 Роздуми про цінність людського життя в умовах російсько-української війни	89
3.2 Право на особисту безпеку в умовах російсько-української війни	95

РОЗДІЛ IV	
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ ЧЕРНІГІВЩИНИ	
В ЧАСИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	103
4.1 Участь поліції Чернігівщини в захисті рідного краю	103
4.2 Спогади про поліцейських, які загинули під час російсько-української війни	124
РОЗДІЛ V	
УЧАСТЬ АСОЦІАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ МІНІСТЕРСТВА	
ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЧЕРНІГІВЩИНИ В ЗАХИСТІ	
БАТЬКІВЩИНИ	140
5.1 Безпосередня участь асоціації ветеранів у відсічі російської агресії	140
5.2 Спогади ветеранів Асоціації ветеранів Чернігівщини про захист рідного краю	149
РОЗДІЛ VI	
ДОПОМОГА ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ	
ГРОМАД В ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ БАТЬКІВЩИНИ ..	201
6.1 Новобілоуська громада	203
РЕЗЮМЕ	248
ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА	252

*Добра праця і посіяне на довгій ниві життя
добро принесе гарний врожай. Сійте і збирайте
добрі плоди. Настане час, люди їх оцінять.*
Іван БОГАТИРЬОВ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Шановний читачу, ВІЙНА! Її жахливі події, масштаби не могли оминати нікого. У всіх на вустах одне запитання: «Як могло так статися, що наші «брати» пішли на нас війною? Чому ми, наша держава, не були готові до своєчасної відсічі ворога, а тому понесли тяжкі економічні і, що найстрашніше, людські втрати?». І багато інших питань «чому».

Сподіваюсь і вірю, що колись має прийти відповідь. Обов'язково! Однак наше дослідження в іншому. Ми маємо право, і це наш обов'язок, переживши початок війни, донести до читача свій біль від побаченого разом із сусідами по вулиці в перші дні тяжкої блокади й окупації Чернігівщини; надати поради, що робити в кризових ситуаціях, зумовлених війною; допомогти один одному вижити в цих складних умовах війни.

Два роки війни. Моя матриця і біологічне мислення як ученого і колишнього правоохоронця спонукали за підтримки однопумців, колег по роботі, ветеранів органів внутрішніх справ Чернігівщини, небайдужих провести поглиблене дослідження реальних подій російсько-української війни з 24 лютого 2022 року на Чернігівщині.

З цією метою було використано історико-правовий метод дослідження та кримінологічно-логічний аналіз вчинення військовослужбовцями держави-агресора воєнних злочинів на території рідного краю. В основу дослідження покладено події, пережиті мною у власному будинку в умовах окупаційної блокади рідного міста.

Хронологія війни, її окремі епізоди уважно проаналізовано й ґрунтовно доповнено реальними подіями очевидців, фактами з інтернету, зі сторінок журналістських розслідувань, публікацій, з офіційних джерел поліції та спогадів ветеранів органів внутрішніх справ Чернігівщини.

У дослідженні робиться наголос на осмисленні подій війни в області, розкрито цінність людського життя, висвітлено роль національної поліції Чернігівщини та об'єднаних територіальних громад у захисті рідного краю від ворога, наводяться спогади ветеранів органів внутрішніх справ, які пережили російську навалу.

Уже 10 років, як ми, українці, знаходимося в стані війни, спочатку малої 2014 року, а потім і великої 2022 року. Найголовніше, не ми напали на сусіда, це він, терорист у своїй суті, прийшов на нашу землю як непроханий гість і захоплює наші території, проводить псевдореферендуми, погрожує всьому світові ядерною зброєю, щоденно вбиває наших воїнів і мирне населення, а ще викрадає дітей, депортує жінок і чоловіків у російську глибинку.

Ми маємо усвідомити, що це не війна між двома сусідами, це війна всесвітнього масштабу, між Злом і Добром. Українському народу, його синам і дочкам випала надзвичайна участь вкотре захищати свою

землю, цивілізований світ від кровожерливого монстра, що зветься російська федерація.

Хочеться вірити, що після нашої Перемоги над державою-агресором ми зможемо вибудувати майбутнє нації так, як на це заслуговують українці, виборюючи свою свободу і незалежність на полі бою, не лише свою, а й усієї Європи, оскільки географічно ми є її центром.

Отже, пропоноване монографічне дослідження не могло б бути підготовлене й надруковане без підтримки тих людей, які доброзичливо пожертвували своїм часом, поділилися думками та спогадами про реальні події війни на Чернігівщині. Саме про них йдеться в книзі, про їхню самовідданість у боротьбі з ворогом, стійкість і героїзм. Власне українці завжди були надією сподвижників. Вони уславлені ще з часів козацтва, а в їхніх жилах тече кров героїв, вони і нині нерушимо стоять на рубежах вітчизни й не дозволять ворогу захопити нашу землю. Слава Україні! Героям слава!

Висловлюю глибоку вдячність рецензентам цього видання професорам *Анатолію ШЕВЧЕНКУ*, *Івану ДРАГАНУ* та *Михайлу ПУЗИРЬОВУ* за цінні поради щодо поглибленого наукового змісту дослідження. Окремі теплі слова висловлюю *Миколі БУДЛЯНСЬКОМУ* за допомогу в опрацюванні матеріалу. Звісно, велика подяка ветеранам органів внутрішніх справ за спогади й допомогу у виданні цієї книги.

Кожного дня, аналізуючи все, що відбувається в нашій державі, що є відлунням і на Чернігівщині, я запитую себе: «Що я можу зробити для нашої Перемоги?». І не можу знайти відповідь. Сподіваюся, що з часом прийде відповідь. Найголовніше, кожному з нас варто робити свою справу краще, ніж це робилося

раніше. Тому нариси відтворення подій на Чернігівщині 24 лютого 2022 року, які я сам пережив, є відповіддю на моє запитання.

Пропонована робота – це спроба автора узагальнити, систематизувати й відтворити реальні події російської облоги та окупації нашого краю, тому не претендує на повне і всебічне висвітлення матеріалу. Автор з великою подякою візьме до уваги всі зауваження та пропозиції щодо змісту й форми викладання матеріалу. Моя електронна скринька (E-mail): vanbogatyrov@gmail.com.

*Доктор юридичних наук, професор
заслужений діяч науки і техніки України
академік академії АПН*

Іван БОГАТИРЬОВ

*Good work, and goodness sown in the long field of life,
will bring a good harvest. Sow and reap good fruits.
The time will come, people will appreciate them.
Ivan BOGATYRYOV*

PREFACE TO THE READER

Dear reader! War! It is terrible events and scale could not escape anyone. Everyone has one question: «How could it happen that our «brothers» went to war against us? Why were we, our state, not ready to repulse the enemy in a timely manner, and therefore suffered heavy economic and, worst of all, human losses, and many other questions «Why»?.

I hope and believe that someday the answer will come. It must happen definitely! But our research has another target. We have the right, and it is our duty, having survived the beginning of the war, to convey to the reader the pain, which was seen by us, next to our neighbors in the street in the first days of the heavy blockade and occupation of Chernihiv region by the enemy. We should provide advice on how to behave in crisis situations caused by war, help each other survive in these difficult conditions of war.

Two years of war. My matrix and biological thinking, as a scientist and former law enforcement officer, prompted me, with the support of like-minded people, work colleagues, veterans of the internal affairs bodies of Chernihiv region to conduct an in-depth study of the real

events of the Russian-Ukrainian war on February 24, 2022 in Chernihiv region.

For this purpose, the historical-legal method of research and criminological analysis of the commission of war crimes by military personnel of the aggressor state on the territory of the native land was used. The leitmotif of the research is based on the events that I experienced in my own house under the conditions of the occupation blockade of my native city.

The chronology of the war and its separate episodes have been carefully analyzed and thoroughly supplemented with real events of eyewitnesses, facts from the «Internet» platform, from the pages of journalistic investigations, publications, from official police sources and memories of veterans of the internal affairs bodies of Chernihiv region.

The research emphasizes the understanding of the events of the war in the region, the value of human life was described, role of the national police of Chernihiv region and united territorial communities in the protection of the homeland from the enemy was distinguished, the memories of veterans of the internal affairs bodies who survived the Russian invasion are given.

Ukrainians have been living in the war condition for 10 years, firstly it has a small scale in 2014, and then it became full-scale in 2022. The most important thing is that we did not attack the neighbor, russian federation is a terrorist, its soldiers came to our land as an unwelcome guest and grabs our territories, holds pseudo-referendums, threatens the whole world with nuclear weapons, kills our soldiers and civilians every day, and also kidnaps children, deports women and men to the russian hinterland.

We must realize that this is not a war between two neighbors – it is a war on a global scale, between Evil and Good. The Ukrainian people, our sons and daughters, have an extraordinary opportunity to once again defend our land to the civilized world from the bloodthirsty monster called the Russian Federation.

We want to believe that after our Victory over the aggressor state, we will be able to build the future of the nation as Ukrainians deserve, choosing our freedom and not dependence on the battlefield, not only our own, but also that of the whole of Europe, since geographically we are its center.

We want to believe that after our Victory over the aggressor state, we will be able to build the future of the nation as Ukrainians deserve, choosing our freedom and not dependence on the battlefield, not only our own, but also that of the whole of Europe, since geographically we are its center.

So, this monographic study of Chernihiv region in the war: *Essays of the reproduction of the events of February 24, 2022*, could not have been prepared and printed without the support of those people who kindly donated their time, shared their thoughts and memories about the real events of the war in Chernihiv region. The book is about them. About their dedication in the fight against the enemy, resilience and heroism. In fact, Ukrainians have always been the hope of the Companions. They have been glorified since the time of the Cossacks, and the blood of heroes flows in their veins, and they stand steadfastly on the borders of the homeland and will not allow the enemy to grab our land. Glory to Ukraine! Glory to heroes!

I express my warm words and gratitude to my family: my wife Olga, my children: Olga and Andriy for their patience and help in writing the book. Special thanks to the reviewers of this edition: professors Anatoliy SHEVCHENKO, Ivan DRAGAN, Mykhailo PUZYRYOV for their valuable advice on the in-depth scientific content of the research. Warm words to Mykola BUDLYANSKIY for his help in processing the material. Of course, many thanks to the leadership of Main Directorate of the National Police, veterans for their memories and help in publishing this book.

Everything, that happens in our state every day, has an echo in Chernihiv region too. I ask myself a question: «What can I do for our «Victory»? And I can't find the answer. Writing about war is a big responsibility and not the best time.

The most important thing is to write the truth. Perhaps the preparation and publication of this work is the answer to my question. The author's attempt to generalize, systematize and reproduce the real events of the Russian siege and occupation of our region was done. The book does not pretend to be a complete and comprehensive coverage of the material. The author will gratefully take into account all comments and suggestions that will be sent to my e-mail. vanbogatyrov@gmail.com.

*Doctor of Science of Law, Professor,
Honored Science and Technology of Ukraine,
Academician of the National Academy of Legal Sciences*

Ivan BOGATYRYOV